

ARAX

HET MAGAZINE VAN ASV GLADZOR

■ BESTUURSJAAR 18

■ EDITIE I

■ MAART 2024

BENELUXE
VODKA

KARAPETYAN
ADVOCATENKANTOOR

REDACTIE

ANNEMARIE AKOPYAN
SANDRA BEDROSIAN
MONICA HOEKSTRA
ARSINE MARKOSIAN
AREN NAGULYAN
ANI NAZARI
LARA NAZARI
ELINA NAZARIAN

EINDREDACTIE

ARSINE MARKOSIAN
AREN NAGULYAN

LAY-OUT EN DESIGN

LARA NAZARI

Lieve lezers,

Niet alleen introduceren wij de allernieuwste editie van het Arax Magazine, maar ook een nieuw bestuur van ASV Gladzor! Het 18e bestuursjaar is alweer begonnen, met enthousiaste nieuwe bestuursleden. Deze winterse editie staat weer vol met waardevolle artikelen. Zo lees je bijvoorbeeld over de bekende Komitas, Armeense sieraden, Armenië en Ethiopië, de band Reincarnation, en komen we erachter of Armani echt Armeens is. En natuurlijk nog veel meer, dus lees snel verder.

Ook stellen we graag de gezichten achter de commissie aan je voor! We ontmoeten jullie natuurlijk liever fysiek tijdens de komende evenementen van ASV Gladzor.

Ben je enthousiast geworden om ook mee te schrijven? Dan ben je altijd welkom om je bij de redactie aan te sluiten, of je kunt eenmalig een artikel sturen naar info@gladzor.nl. Wie weet lezen we in de volgende editie wel een stukje dat door jou is geschreven. Wij hopen jullie veel inspiratie, informatie en nieuwe interessante perspectieven te bieden. Veel leesplezier!

Meri Danieljan, Voorzitter
Nunush Adamjan, Vicevoorzitter
Alisa Nerkararian, Penningmeester
David Santagkidis, Secretaris
Aren Nagulyan, PR-manager
en de Arax redactie

INHOUDSOPGAVE

Meet the crew
blz. 6
De Arax commissie

Armeense sieraden
blz. 8
Arsine Markosian

Giorgio Armani
blz. 10
Annemarie Akopyan

Armeense schriften, deel I
blz. 12
Aren Nagulyan

Diaspora Discoveries:
Ethiopië & Armenië
blz. 14
Lara Nazari

Eigenheimwee
blz. 16
Ani Nazari

Komitas Vardapet
blz. 20
Sandra Bedrosian

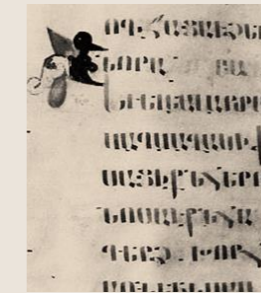
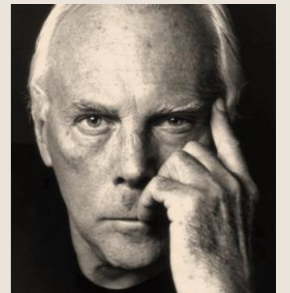
[yeraz]shtuyun: Reincarnation
blz. 26
Lara Nazari

Deghatun uit de natuur
blz. 28
Elina Nazarian

“Ik voel me Armeens” – Roshan
blz. 30
Monica Hoekstra

Haykino: Calendar (1993)
blz. 32
Ani Nazari

Het nieuwe Arax logo
blz. 34
Aren Nagulyan

Leer de commissie kennen!

Meet the crew

Het Arax Magazine is al een aantal jaar een vast onderdeel van ASV Gladzor. Het Arax Magazine wordt speciaal gemaakt door leden, voor leden! Graag stellen wij onszelf aan je voor, zodat je de gezichten kunt zien achter de artikelen.

Lijkt het jou ook leuk om te schrijven voor de Arax? Je kunt je aansluiten bij de commissie door ons dit te laten weten via info@gladzor.nl of onze sociale media. Ook kun je eenmalig (anoniem) een stukje insturen.

A

Arsine Markosian

Hoofdredacteur

Mijn naam is Arsine Markosian, 23 jaar en ik zit momenteel in mijn laatste jaar van de bachelor bouwkunde. Ik herinner me nog zo goed toen ik tijdens mijn eerste jaar van deze opleiding de functie vicevoorzitter vervulde van bestuur 14. Vanaf dat jaar hebben wij de Arax commissie het leven ingeblazen! De afgelopen vier jaar heb ik mogen meemaken hoe de commissie gegroeid is en fantastische mensen leren kennen. Na mijn eigen

bestuursjaar ben ik altijd betrokken geweest bij Gladzor en zit ik ook in de senaatscommissie. Hiernaast ben ik ook bestuurslid van Armeniëfonds Nederland, een non-profitorganisatie die zich inzet voor de wederopbouw van Armenië. Onderwerpen zoals kunst, architectuur, mode, reizen en cultuur interesseren mij heel erg. Ik kijk ernaar uit met iedereen gezellig kennis te maken tijdens een van de Gladzor evenementen!

Sandra Bedrosian

Redacteur

Ik ben Sandra Bedrosian, een 23-jarige Finance student die haar studie bijna heeft afgerond en momenteel fulltime werkt. Naast mijn werk en studie geniet ik van koken, reizen en gezellige momenten met familie en vrienden. Vorig bestuursjaar bekleedde ik de functie van Penningmeester en hebben we samen met de redactie de Arax

een nieuw leven ingeblazen. Door mijn interesse in de Armeense geschiedenis en alles wat met Armenië te maken heeft, vind ik het super interessant om mee te schrijven. Ik kijk ernaar uit mijn kennis te delen met jullie en mooie artikelen dit bestuursjaar neer te zetten.

S

Lara Nazari

Grafisch vormgever & redacteur

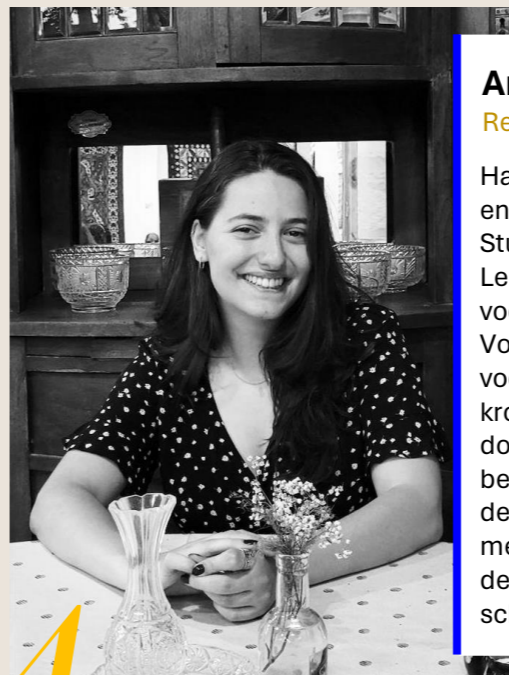
Lieve lezer, wat leuk dat je de Arax in handen hebt. Mijn naam is Lara en sinds bestuur 17 ben ik de grafisch vormgever van Arax. Tevens ben ik ook degene achter onder andere muziekrubriek [yeraz]shtutyun. Mijn functie bij Arax biedt mij de gelegenheid om op bijzondere wijze te ontwikkelen in grafische vormgeving; ik heb namelijk geen opleiding gevolgd die hiermee te maken heeft. Ik ben afgestudeerd in bouwkunde en

over een aantal maanden start ik op de kunstacademie. Hoe mijn dagelijks leven er momenteel uit ziet? Ik werk bij een architecten-/ingenieursbureau, ik speel viool en hou van sporten, koken, lezen en creatief bezig zijn.

We komen elkaar vast wel tegen op een Gladzor-evenement, veel leesplezier!

L

Ani Nazari

Redacteur

Hallo lieve lezer! Mijn naam is Ani en ik heb zojuist mijn studie Urban Studies aan de Universiteit van Leiden afgerond. Als ik je bekend voorkom, dan heb je goed opgelet. Vorig jaar was ik namelijk de voorzitter van Gladzor. Die zware kroon heb ik inmiddels doorgegeven, maar ik ben nog erg betrokken bij Gladzor. Zo zit ik in de Raad van Advies en ben ik al meer dan twee jaar onderdeel van de Arax commissie. Voor de Arax schrijf ik over van alles en nog wat,

maar vooral over Armeense cinema in de rubriek HayKino. Ohja en ik ben een enorme taalfreak, dus als je ooit bijvoorbeeld het woord "pittoresk" uit mijn mond hoort komen, moet je niet schrikken. Hierdoor ben ik ook degene die de spelling en grammatica van de Arax controleert. Ben ik dan een taalnazi? Welnee, sommige d/t fouten zijn gewoon erg vervelent... Veel leesplezier en hopelijk zie ik je snel bij een Gladzor-evenement.

A

Monica Hoekstra

Redacteur

Mijn naam is Monica (24) en ik studeer journalistiek in Utrecht. Onderwerpen zoals Armeense geschiedenis en cultuur, internationale politiek, filosofie, psychologie, wetenschap over gezondheid en kunst interesseren mij erg. Afgelopen jaar kreeg ik de kans om bij te dragen aan het Arax Magazine en dat wilde ik natuurlijk niet aan me voorbij laten gaan!

"Wat is je link met Armenië?" "Ben je Armeens?" Ja, zeker! Ik ben half Armeens en half Nederlands. De Armeense cultuur betekent echt veel voor me en ik vind het superbelangrijk om die te koesteren en te delen. Veel leesplezier. Wie weet komen we elkaar tegen bij evenementen van Gladzor of andere gelegenheden.

M

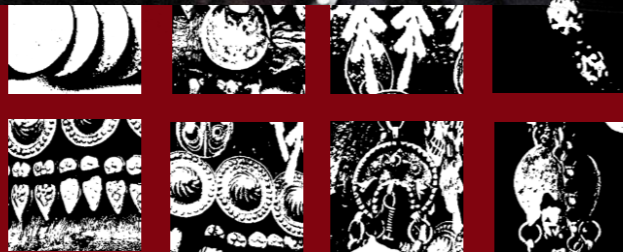

ARMEENSE SIERADEN

Zodra je de Vernissage in Jerevan, Armenië, betreedt, word je omringd door een schitterende verzameling van traditionele Armeense sieraden. Honderden zilverkleurige stukken liggen voor je uitgestald, maar wat schuilt er achter de geschiedenis van deze bijzondere traditionele sieraden? Dit artikel nodigt je uit om de betekenissen en rijke geschiedenis van Armeense sieraden te verkennen en onthult enkele intrigerende aspecten van deze kunstvorm.

ARSINE MARKOSIAN
// Sieraden & smeedwerk

Oorsprong

Sinds de Oudheid werden sieraden zowel door vrouwen als mannen gedragen. Het was toen ook belangrijker vanwege de betekenis en het symbool dat een bepaald sieraad had. Tot de jaren twintig van de vorige eeuw droegen Armeniërs sieraden niet alleen voor de sier, maar ook als amuletten en talismannen.

Het is opmerkelijk dat mannen in het verleden niet minder sieraden droegen dan vrouwen. Naast de esthetische rol gaven sieraden de status en rol van mannen aan: hoe duurder het sieraad, hoe hoger de sociale status van de eigenaar. De zilveren riem was een symbool van mannelijkheid, terwijl de gouden riem naar rijkdom en welvaart verwees.

Symboliek

De symbolen en doeleinden van de sieraden zijn erg merkwaardig. Een ongehuwd meisje mocht bijvoorbeeld geen gouden riem of een ring aan haar rechterhand dragen. Getrouwde vrouwen droegen hoofdersieringen, armbanden om hun benen en armen, slangenringen of halskettingen met halvemaanvormige, driehoekige of amandelvormige hangers. Een driehoek of halve maan symboliseerde de vrouwelijke oorsprong.

Het geluid van metalen sieraden werd vergeleken met het geluid van de lucht, met het gebrul van een onweersbui, die in het oude menselijke begrip het kwaad kon verdrijven en een onvoorstelbare kracht had. Het belangrijkste symbool van sieraden was om een vrouw vruchtbaarheid te geven en haar te beschermen tegen kwade ogen, kwade spreuken en natuurlijk om de vrouwelijke charme en schoonheid te benadrukken.

Een ander origineel Armeens symbool dat in elke kunststuk wordt gebruikt, is de granaatappel. Granaatappel Motieven worden veel gebruikt in moderne sieraden. Granaatappel was het symbool van vruchtbaarheid en welvaart in de Armeense mythologie.

Materialen

Juwelen werden in de regel gemaakt van edele metalen zoals zilver en goud. Edelstenen en natuurstenen werden veel gebruikt als decoratie. Smaragd, turkoois, parels en granaatappelstenen ingebed in het metaal stonden hoog aangeschreven. Juwelen waren een onlosmakelijk onderdeel van de Armeense nationale klederdracht, de taraz. Juwelen en klederdracht werden van generatie op generatie doorgegeven als huwelijksgeschenk. In de volgende editie van de Arax zal ik jullie meer vertellen over de taraz.

Tegenwoordig

Tegenwoordig weten maar weinig mensen dat elk patroon, ornament en type sieraad naast esthetische waarde in het verleden ook een aantal belangrijke traditionele en symbolische functies had. Sieraden als onderdeel van de traditionele cultuur drukten het wereldbeeld van de eigenaar, zijn sociale status (rijk of arm) en relatiestatus (gehuwd of ongehuwd) uit. Elk stuk werd gedragen voor een speciale gelegenheid: er waren alledaagse, feestelijke, rituele en zelfs betoverde sieraden. Tegenwoordig maken moderne zilversmeden en juweliers traditionele Armeense halskettingen, hoofdersieringen, ringen, oorbellen en armbanden, die qua vorm en versiering lijken op oude Armeense traditionele sieraden. Meesters modelleren en versieren sieraden zo vakkundig dat de moderne jeugd ze zelfs in het dagelijks leven met plezier draagt. Tegenwoordig worden traditionele Armeense sieraden steeds toegankelijker. Terwijl je door de straten van Jerevan slentert, zie je vaak meisjes en vrouwen die interessante ouderwetse sieraden dragen, bijvoorbeeld ringen met bijbehorende armbanden en kettingen.

Vernissage, de meest kleurrijke en authentieke markt van Jerevan, draagt in grote mate bij aan de verspreiding van de traditionele Armeense sieradenkunst. De meest bekwame werken van Armeense zilversmeden worden

Archeologen in Metsamor, een oude necropolis in Armenië, hebben een tombe ontdekt gevuld met gouden hangers en meer dan honderd amber- en carneoolkralen. Het graf dateert uit de Late Bronstijd (1300 tot 1200 v.Chr.) en bevat ook de stoffelijke resten van een man en een vrouw, die blijkbaar tegelijkertijd begraven zijn.

Traanvormige Armeense riem met granaatappel

tentoongesteld in Vernissage: ringen, halskettingen, armbanden en oorbellen versierd met natuurstenen van turkoois, smaragd of granaatappelstenen. Bovendien worden sieraden tegen zeer betaalbare prijzen verkocht. Een zilveren ring met ingewikkelde versieringen kost bijvoorbeeld tussen de 3000 en 5000 dram (5-10 euro), armbanden en halskettingen ontworpen met halfedelstenen kosten tussen de 5 000 en 10 000 dram (10-20 euro). Als je op zoek bent naar originele en traditionele Armeense zilveren sieraden, dan moet je zeker een bezoek brengen aan het kleurrijke Vernissage!

Vernissage

Armeense juweliers en hun producten zijn altijd zeer gerespecteerd op de markt, maar de afgelopen decennia hebben Armeense sieradenmerken wereldwijd aan populariteit gewonnen.

GIORGIO ARMANI

Van geneeskundestudent naar wereldwijde prestigieuze modeontwerper: het inspirerende verhaal van Giorgio Armani

ANNEMARIE AKOPYAN // Mode

Wij Armeniërs, vormen een wereldwijde gemeenschap verspreid over verschillende landen. Hoewel sommigen dit als een uitdaging zien, biedt deze geografische verspreiding juist voordelen. Als Armeniërs in het buitenland opgroeien integreren ze vanzelfsprekend in andere culturen. Deze integratie draagt bij aan dat Armeniërs een bredere wereldvisie krijgen doordat zij zowel hun eigen Armeense origine als die van het nieuwe thuisland combineren.

Deze combinatie leidt tot prachtige en vernieuwende succesvolle ideeën, wat op zijn beurt resulteert in een indrukwekkende diversiteit aan succesvolle bedrijven en initiatieven. Armeniërs blijken opvallend succesvol in alle lagen van de maatschappij en in diverse beroepssectoren. Een inspirerend voorbeeld van een Armeniër die zijn Armeense wortels succesvol combineert met zijn het land waar hij is opgegroeid, is Giorgio Armani. Dit artikel volgt de chronologische volgorde van Giorgio Armani's carrière, beginnend met zijn vroege jaren, gevolgd door de vormingsperiode van zijn wereldberoemde merk Armani en zijn latere prestaties tot heden. Afsluitend biedt het een samenvattende conclusie die de inspirerende reis van Armani als een symbool van veerkracht en succes binnen de Armeniërs wereldwijd belicht.

1934
Giorgio Armani, de visionaire oprichter van het welbekende merk Armani, is een invloedrijke modeontwerper met wortels in Piacenza, Italië. Als zoon van Maria Raimondi en Ugo Armani is hij geboren op 11 juli 1934. Gezien de beperkte beschikbaarheid van informatie over de familie van Giorgio, wordt ervoor gekozen deze details achterwege te laten om de nauwkeurigheid en integriteit van de informatie te waarborgen.

Het opvallende aan Armani's carrière is dat hij aanvankelijk geneeskunde studeerde. Na een korte periode van fotografie begon hij op 40-jarige leeftijd als modeontwerper. Aanvankelijk had Armani geen formele modeopleiding, maar zijn praktijkervaring en passie voor mode leidden hem naar een opmerkelijke carrière.

LA RINASCENTE

In de jaren 50 begon Giorgio zijn carrière als etaleur en inkoper voor het bekende Italiaanse warenhuis La Rinascente in Milaan. De naam La Rinascente, wat 'de herrijzende' of 'de herlevende' betekent in het Italiaans, draagt een zekere ironie die wellicht toepasselijk is voor de Armeense diaspora. Het warenhuis staat namelijk symbool voor vernieuwing, heropleving of opnieuw tot leven komen.

In de jaren 60 zette Giorgio Armani zijn ontwikkeling voort als ontwerper en verfijnde zijn vaardigheden door samen te werken met verschillende modehuizen, waaronder het bekende modehuis Cerruti. Cerruti is opgericht door de beroemde Italiaanse modeontwerper Nino Cerruti. Cerruti staat wereldwijd bekend om zijn verfijnde en tijdloze herenmode, die elegantie en vakmanschap combineert. Deze samenwerking wordt beschouwd als een cruciale periode in de professionele groei van Giorgio Armani. Het is belangrijk om op te merken dat Giorgio Armani en Nino Cerruti afzonderlijke modehuizen hebben opgericht en onafhankelijk van elkaar enorm hebben bijgedragen aan de modewereld.

NINO CERRUTI

1960

OPRICHTING GIORGIO ARMANI-LABEL

In de jaren 70 werkte Giorgio als freelance ontwerper en ontwikkelde hij zijn eigen stijl, geïnspireerd op zijn voorliefde voor eenvoud en neutraliteit. In 1975 richtte Giorgio Armani, samen met zijn partner Sergio Galeotti, zijn eigen bedrijf op en lanceerde het Giorgio Armani-label.

POWER SUIT

1980

UITBREIDING NAAR VERSCHILLENDE LABELS & HAUTE COUTURE

Giorgio Armani heeft zijn invloed uitgebreid door verschillende modelijnen te introduceren, waaronder Emporio Armani (1981), Armani Jeans (1981), Armani Exchange (1991) en Armani Collezioni in de vroege jaren 2000. Emporio Armani richt zich op jeugdige en moderne kleding, terwijl Armani Jeans de nadruk legt op denim. Armani Exchange is gericht op een jonger publiek, waardoor het betaalbaar en toegankelijk is. Armani Collezioni richt zich op formele en luxe kledingstukken.

Armani's succes stagneerde niet; in 2005 werd hij erkend als lid van de prestigieuze Chambre Syndicale de la Haute Couture in Parijs, waardoor hij haute couture collecties kon presenteren.

In de jaren 80 verwierf Giorgio wereldwijde erkenning en populariteit, met name vanwege zijn baanbrekende bijdrage aan damesmode, waaronder het iconische 'power suit'. Het 'power suit' werd gekenmerkt door strakke lijnen en een minimalistisch ontwerp. De term "power suit" verwijst naar pakken die bedoeld zijn om kracht uit te stralen of op zijn minst de ambitie en kracht van de drager te benadrukken. De revolutionaire stijl van Armani in deze periode bracht een frisse benadering van dameskleding, waarbij elementen van mannenmode werden geïntegreerd. Het 'power suit' werd al snel een symbool van zelfvertrouwen en succes voor vrouwen, die streefden naar doorbraak van het glazen plafond in de zakenwereld.

Filantropie & erfenis

Het merk Armani behoudt zijn bekendheid tot op heden en blijft succesvol. Giorgio Armani heeft een sterke betrokkenheid bij liefdadigheidswerk en heeft aanzienlijke bijdragen geleverd aan diverse goede doelen. Daarnaast heeft Armani talrijke prijzen ontvangen voor zijn bijdragen aan de mode-industrie, waaronder de Outstanding Achievement Award van de British Fashion Council.

Conclusie

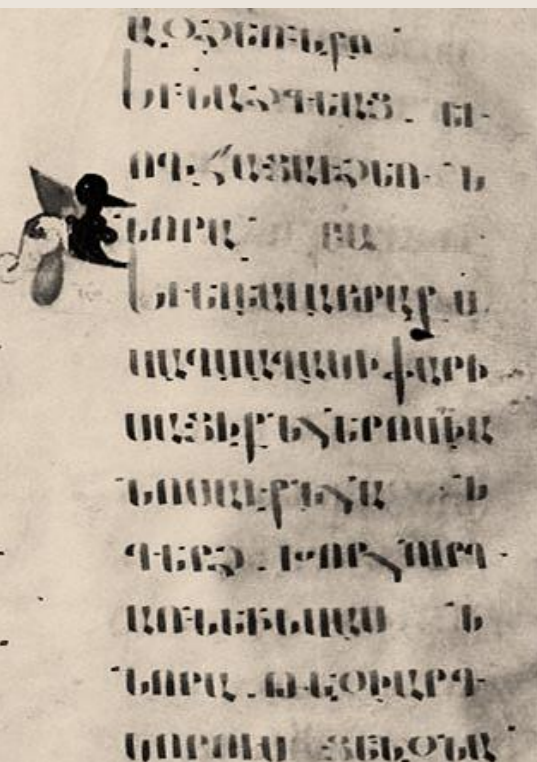
De opmerkelijke reis van Giorgio Armani van geneeskundestudent tot wereldberoemde modeontwerper illustreert de veerkracht van de Armeense diaspora erg goed. Zijn succesvolle integratie van culturele erfgoed in diverse samenlevingen, samen met zijn vormingsperiode en voortdurende invloed in de mode-industrie, weerspiegelt de kracht van Armeniërs wereldwijd. Hoewel zijn recente collectie niet expliciet zijn Armeense roots benadrukt, blijft Armani's impact als filantroop en modepionier indrukwekkend. Wij, Armeniërs, zoals Armani, tonen wereldwijd veerkracht en succes in diverse maatschappelijke lagen.

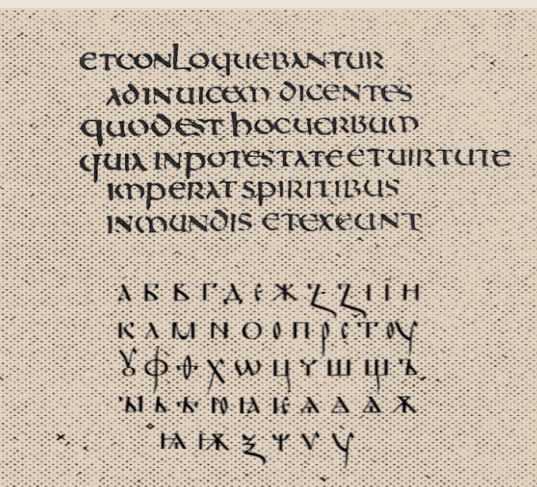
Armeense schriften

AREN NAGULYAN
// Taal en schrift

deel I

Traditionele Armeense Spijkerschrift

Unciaalschrift & ustavschrift

Spijkerschrift - Երկարագիր Yerkatagir: Ijzerschrift

Het Armeense spijkerschrift is door Mesrop Mashtots ontwikkeld. Dit is ook een lithografisch schrift, wat inhoudt dat het is geschreven op steen met een ijzeren "pen", vandaar de Armeense naam yerkatagir: ijzerschrift. Dit schrift wordt ook wel het "puur Mesropisch"- of het "Mesropische- spijkerschrift" genoemd. Het is het meest gerespecteerde Armeense schrift. In tegenstelling tot het schrijfschrift zijn de lange en korte lijnen in het Armeense Spijkerschrift niet met elkaar verbonden en bestaan ze alleen maar uit hoofdletters. Het was het belangrijkste schrift van de vijfde tot en met de dertiende eeuw na Christus. In de titel of begin van de tekst strekken de lijnen van de letters zich omhoog of omlaag uit. Dit vormgevingselement komt ongeveer overeen met het unciaalschrift in het Latijnse alfabet en het ustav-schrift in het Cyrillisch alfabet.

Typografen hebben in de loop van de tijd verschillende moderne versies van het Armeense Spijkerschrift ontworpen. Die worden toegepast in de moderne grafische vormgeving.

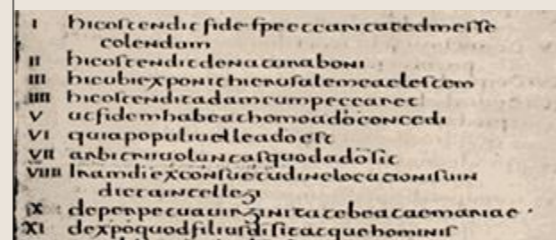
Omdat ik zelf vormgever ben, gaat mijn interesse uit naar typografie. Typografie is een belangrijke factor in het grafisch ontwerp. Het zegt veel over de tijd, stijl, thema en doelgroep. Dat is ook het geval bij de Armeense typografie. Het Armeense alfabet is niet zo oud als het Latijnse of Griekse alfabet, maar is net zo uniek en heeft sinds zijn bestaan een behoorlijke evolutie meegemaakt. Het Armeense alfabet wordt als een goddelijke uitvinding gezien, omdat Mesrop Mashtots in zijn droom gezien heeft hoe de hand van God de letters opschreef. In dit eerste deel wil ik jullie de drie eerste lettertypes presenteren die ontwikkeld zijn in de Middeleeuwen.

Bolschrift - Բոլորագիր (boloragir)

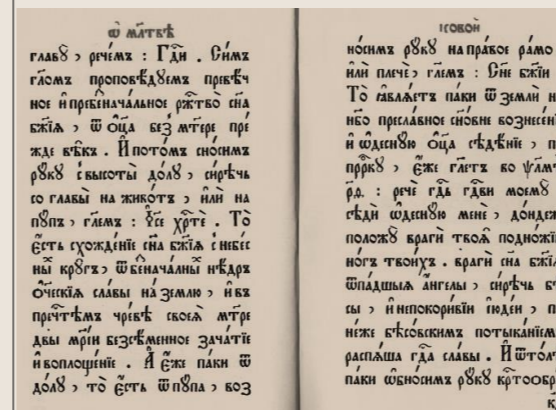
Het bolschrift werd gevormd tijdens de tiende en elfde eeuw na Christus en kwam later op grotere schaal in gebruik. Sinds de zestiende eeuw bestaat er een Armeens drukschrift. Het heeft twee lettertypes: Cilicisch en Oosters. De Oosterse verschilt van het Cilicische alfabet door de grootte en het ontwerp van de letters. In vergelijking met het spijkerschrift, zijn de letters beduidend kleiner en is er onderscheid tussen hoofdletters en kleine letters. Dit schrift gebruikt ook een aantal basische leestekens. De letters in het schrift werden geleidelijk ronder (bol) en ze werden voorzien van deeltjes die zich op en neer verspreiden, waardoor de letters herkenbaarder en leesbaarder werden. Het type schrift dat op deze manier werd gereguleerd, kreeg de naam bolschrift. Hoewel dit schrift als resultaat van verdere verwerking zijn rondheid verloor en een tweede orde breuk kreeg, bleef het de naam behouden. Het oudste exemplaar bolschrift dat wij kennen komt uit het jaar 981. Deze stijl zien we ook terug in het semi-unciaal van het Latijn en in het polustav-schrift van het Cyrilisch (zie afbeeldingen). Vrijwel alle typen van het moderne Armeense schrift zijn het resultaat van verdere ontwikkeling van het bolschrift.

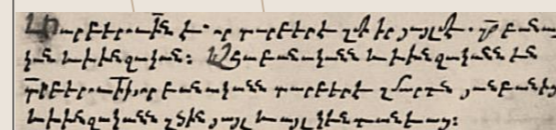
Armeense bolschrift

Semi-unciaal

Polustav-schrift

Notitieschrift

Notitieschrift - Նոտրագիր (notragir)

Het notitieschrift stamt af van het bolschrift. De naam komt van het Griekse woord notarios, wat het schrijven van schriftgeleerden betekent. Het werd gevormd uit de toegenomen eisen van chronografie en werd gebruikt in de vijftiende tot achttiende en negentiende eeuw, na de verspreiding van de boekdrukkunst, werden lettertypen naar het voorbeeld van notitieschrift voornamelijk gebruikt als onderstrepings- of annotatielettertypen.

Spijkerschrift

Bolschrift

Notitieschrift

Zelfs in Ethiopië hebben Armeniërs hun blijvende stempel gedrukt. Maar als je vandaag de dag door de hoofdstad Addis Abeba wandelt, ben je je niet bewust van de uitgebreide Armeense aanwezigheid in de stad tijdens de modernisering van Ethiopië. Hoewel Armeniërs en Ethiopiërs een lange geschiedenis delen als leden van dezelfde tak van het orthodoxe christendom, is er een minder bekend verhaal over de bijdragen van Armeniërs om van Addis Abeba een bloeiende hoofdstad te maken.

De Ethiopische prins bezoekt de Armeense wijk in Jeruzalem

In de 19e eeuw, onder het bewind van keizer Menelik II, waren er ongeveer vijftig Armeniërs in Addis Abeba, waar ze een cruciale rol aan het hof speelden. In 1924 bezocht de prins van Ethiopië, Ras Tafari (naar wie de religie naar is vernoemd), Jeruzalem, waar hij de Armeense wijk bezocht en zich verwonderde over de Armeense Apostolische Kerk Surp Hakobyants. Tafari zelf was lid van de Ethiopisch-Orthodoxe Kerk en hij merkte de opvallende overeenkomsten op tussen de twee kerken, zoals de gelijkenis in het geschreven schrift. Op een bepaald moment kwam hij een Armeense fanfare van veertig kinderen tegen. Hij was diep ontroerd door het muzikale talent van de band. Bij navraag naar de jonge muzikanten hoorde Tafari dat ze wezen waren van de Armeense Genocide en adopteerde ze met toestemming van het Armeense patriarchaat van Jeruzalem, waarbij hij de *Arba Lijoch* ('veertig kinderen' in het Amhaars) zoals ze bekend kwamen te staan, mee terugnam naar Addis Ababa. Het zou het begin worden van een muzikale renaissance in Ethiopië die zich de komende decennia ontploegde en ontwikkelde.

Middeleeuwen

Armenië en Ethiopië hebben eeuwenlang monniken en priesters uitgewisseld. Dit gaat terug naar de Middeleeuwen. Gedurende deze periode markeerde het contact tussen de twee kerken een historisch hoogtepunt. Zo ging Ethiopische religieuze leider Ewostatewos in 1339 naar Armenië en is daar gestorven. Ondertussen bleef de Armeense bevolking in Ethiopië groeien en beïnvloedde de diplomatieke en gerechtelijke positie van het Ethiopische Rijk.

Armenië en Ethiopië hebben eeuwenlang monniken en priesters uitgewisseld.

Later, in 1521 ging Armeense priester Maneos Armenavi naar Ethiopië en diende als diplomaat voor de Ethiopische koningin Heghin. Naarmate de islam in opkomst was in het Middellands Zeegebied dienden steeds meer Armeniërs als ambassadeur van Ethiopië. De Armeense diaspora in Ethiopië bestond voornamelijk uit handelaars, zakenmensen en ambachtslieden, maar na de Armeense Genocide vluchtten meer Armeniërs naar Ethiopië. Tegen 1935 vormden Armeniërs een groep van 2.800 mensen.

Koningin Menen en keizer Haile Selassie, gefotografeerd door Haigaz Boyadjian, koninklijke fotograaf van Ethiopië

Arba Lijoch

Voor de Arba Lijoch werd Ethiopië niet alleen een toevluchtsoord voor slachtoffers van de Genocide, maar ook een plek voor artistieke en professionele ontwikkeling. Tafari gaf de Arba Lijoch een muzikale opleiding, geld en huisvesting. De Arba Lijoch werden opgeleid door Kevork Nalbandian, ook een wees van Armeense afkomst. Ze vormden de keizerlijke fanfare, waarmee een traditie begon in de Ethiopische muziek die gebruikmaakt van koperen blaasinstrumenten.

Ethiopisch volkslied

Onder de indruk van hun vooruitgang en vaardigheid, vroeg Tafari aan Nalbandian om een volkslied voor Ethiopië te componeren. In 1926 componeerde Nalbandian het Ethiopische keizerlijke volkslied met de titel 'Teferi Marsh, Ethiopia Hoy', wat zich vertaalt naar 'Ethiopië, wees gelukkig' en het werd voor het eerst in het openbaar uitgevoerd door de veertig weeskinderen tijdens de officiële kroning van Tafari tot keizer.

Armeense invloed in Ethiopische muziek

Hiervandaan componeerden andere Ethiopische artiesten hun muziek waarbij ze traditionele Ethiopische volksmuziek, religieuze muziek, westerse jazz en funk verwerkten om het uitgesproken Ethiopische geluid van *Ethio Jazz* te creëren.

Meer dan alleen muziek

Muziek was niet het enige dat Armeniërs in Ethiopië hebben beïnvloed. De Ethiopisch-Armeense connectie gaat diep, wij hebben eeuwenlang handel met de Ethiopiërs gedreven. Ook Ethiopië behoort tot een van de eerste landen die het christendom aannam en dezelfde tak van orthodoxie beoefent. Zelfs onze alfabetten lijken op elkaar. Er zijn ook plaatsen naar hen vernoemd in Addis Abeba, zoals het Armeense Sefer, waar veel huizen in de stijl van Armeense architectuur zijn gebouwd.

De Arba Lijoch, gefotografeerd door Haigaz Boyadjian, koninklijke fotograaf van Ethiopië

Mari & Vakhinak Bekaryan in 1918, Addis Abeba, met Armeense scholieren

De huidige Armeense bevolking in Ethiopië

Aangezien de Armeense gemeenschap gebonden was aan de keizerlijke geschiedenis van het land, ging de gemeenschap achteruit toen Ethiopië geen keizer meer kende. De laatste keizer van Ethiopië, Tafari, werd in 1974 omvergoorpen door de marxistische rebellen die vervolgens beslag legden op bedrijven en eigendommen, waaronder die van de Armeniërs. Het aantal Armeniërs daalde toen velen naar Noord-Amerika en Europa vluchtten. Enkelen bleven achter en sommigen trouwden binnen de lokale gemeenschap waardoor een unieke mix van Armeense en Ethiopische culturen ontstond. Vanaf 1993 werken beide landen aan het behouden van de sterke diplomatieke band. Er is ook een Armeense culturele vereniging met een restaurant dat mensen herinnert aan de smaak van thuis. Je zou het haast niet geloven, maar zelfs in Ethiopië hebben wij nog een kerk staan die tot op de dag vandaag bezocht wordt door onze kleine overgebleven bevolking: de Armeens Apostolische Kerk Surb Gevorg.

Film: 'TEZETA: The Ethiopian Armenians'

Er zijn vandaag de dag innovatieve manieren om zulke verborgen verhalen aan het licht te brengen. Filmmaker Aramazt Kalayjian heeft dit gedaan door middel van een documentaire, 'TEZETA: The Ethiopian Armenians'.

Bekijk hier de documentaire

Armeens (origineel)	Armeens (fonetisch)	Nederlandse vertaling
Ախր ես ինչպի՛՛ր՝ս վեր կենամ գնամ, Ախր ես ինչպի՛՛ր՝ս ուրիշ տեղ մնամ: Ախր ուրիշ տեղ հայրենիներ չկան, Ախր ուրիշ տեղ հորովելչկա, Ախր ուրիշ տեղ սեփական մոխրում Սեփական հոգին խորովել չկա, Ախր ուրիշ տեղ Սեփական բախտից խռովելչկա:	Axr yes inchpes ver kenam gnam? Axr yes inchpes urish tegh mnam? Axr urish tegh Hayrenner chkan, Axr urish tegh horovel chka, Axr urish tegh sepakan moxrum Sepakan hogin xorovel chka Axr urish tegh Sepakan baxtits xrovel chka.	Hoe kan ik hier zomaar weglopen? Hoe kan ik toch op andere plekken zijn? Op andere plekken is er namelijk geen Armeens gezang, Op andere plekken is er namelijk geen horovel* te horen, Op andere plekken is het namelijk niet mogelijk om je eigen ziel in je eigen as te verschroeien, Op andere plekken is het namelijk niet mogelijk om beledigd te raken door je eigen lot.
Ախր ես ինչպի՛՛ր՝ս վեր կենամ գնամ, Ախր ես ինչպի՛՛ր՝ս ուրիշ տեղ մնամ:	Axr yes inchpes ver kenam gnam? Axr yes inchpes urish tegh mnam?	Hoe kan ik hier zomaar weglopen? Hoe kan ik toch op andere plekken zijn?
Ախր ուրիշ տեղ Հորի մեջ այսքան օրհնություն չկա, Այսքան վաստակած հոգևություն չկա, Ախր ուրիշ տեղ ծյունի մեջ՝ արև, Եվ արևի մեջ այսքան ծյուն չկա: Ախր ուրիշ տեղ տեղահան եղած, Եված՝ ուսերով կրագած սարի Ուսերին հենված Սասնա տուն չկա: Ախր ուրիշ տեղ Ամեն մի քարից, արվից, ակոսից Իմ աչքերով իմ աչքերին նայող Մանկություն չկա...	Op andere plekken zijn er namelijk niet zo veel zegeningen in de aarde te vinden en is er nog niet zo veel vermoeidheid verdiend, Op andere plekken is er niet zo veel sneeuw in de zon en niet zo veel zon in de sneeuw te vinden. Op andere plekken is er namelijk geen weggedreven thuis van Sassoen**, die leunt en steunt op de schoulers van de berg Aragats Op andere plekken kijkt een kindertijd namelijk niet vanuit elke steen, elke beek en elke greppel met mijn eigen blik in mijn ogen...	
Ախր ես ինչպի՛՛ր՝ս վեր կենամ գնամ, Ախր ես ինչպի՛՛ր՝ս ուրիշ տեղ մնամ, Ախր ես ինչպի՛՛ր՝ս ապրեմ առանց ինձ:	Axr yes inchpes ver kenam gnam? Axr yes inchpes urish tegh mnam? Axr yes inchpes aprem arants indz?	Hoe kan ik hier zomaar weglopen? Hoe kan ik toch op andere plekken zijn? Hoe kan ik toch leven zonder...mezelf?

*horovel: liederen die boeren aan hun werkvee toezong

**thuis van Sassoen: Sassoen was de stad waar de mythologische Heiden van Sassoen (of Sasna Tsihr/ Uluuluu bntir) vandaan kwamen. Er wordt gezegd dat Armeniërs afstammelingen zijn van de inwoners van Sassoen

Titel gedicht: Ախր ես ինչպի՛՛ր՝ս վեր կենամ գնամ/ Axr yes inchpes ver kenam gnam?/ Hoe kan ik hier zomaar weglopen?

Geschreven door: Hamo Sahyan

Vertaling door: Ani Nazari

Het
is zo ver
weg, maar ook
zo dichtbij. Prachtig,
magisch haast. Mijn oogleden
willen weer dichtvallen maar met moeite
houd ik ze open, want ik wil nog blijven kijken.
Slaperig begin ik te glimlachen en traag zwaai ik terug
naar de Ararat. Als ik je kon omarmen had ik het gedaan. Veel
mensen weten dit niet, maar de Ararat en ik kennen elkaar heel goed
vliegtuigraampje omdat we jeugd vrienden waren. Bovendien zijn de Sis, de Masis en ik
zie ik dat de zon al langzaam van dezelfde sterrenstof gemaakt. Nog even blijf ik zwaaien naar mijn
op begint te komen. Het is al goed. goede vriend, vrienden. Met een glimlach val ik terug in een diepe slaap.
Een gouden licht schittert op twee bergen.

Juist ja, hoe kan ik toch leven zonder mezelf? Alles wat ik achterlaat is niet zozeer van mij zoals een tas van mij kan zijn, maar het is een onderdeel van mij zoals mijn ogen of haren. Hoe lang vliegen we eigenlijk al? Heel langzaam open ik mijn ogen. We zijn niet eens opgestegen. Toen we een paar weken geleden aankwamen groette de douane bij de paspoortcontrole ons goedkeurend met: “Bari galust Hayreniq”, “Welkom in je thuisland” en bestempelde statig ons paspoort als bewijs van een goedgekeurde vaderlandsliefde. Plotseling komt het vliegtuig in beweging en begint het steeds harder te rijden. Al mijn zintuigen raken verdoofd en het enige wat nog overblijft zijn mijn gedachten die hetzelfde rondje beginnen te wandelen.

Nadat we zijn opgestegen, tikt mijn zus me aan. Ik doe mijn ogen langzaam open. “Kijk”, zegt ze en ze wijst naar links.

Zodra ik aankom pak ik mijn spullen uit. Het leven begint en de normale gang van zaken pakt het ritme weer op. Hoezeer ik de polder ook de baas ben, telkens als ik aan het huis van Sassoen denk, denk ik aan thuis. Het leven is hier goed en helder, maar hier kijkt een kindertijd niet vanuit elke steen, elke beek en elke greppel met mijn eigen blik in mijn ogen. Ik kan hier wonen, dat wel, maar kan ik hier ook leven? Kan ik hier ook leven zonder al die dingen die van mij zijn? Kan ik ook leven zonder de onderdelen die mij tot mezelf maken? Kan ik leven zonder mezelf? Oververmoeid steek ik mijn hoofd uit het raam: Ik kan mijn plek maar niet vinden.

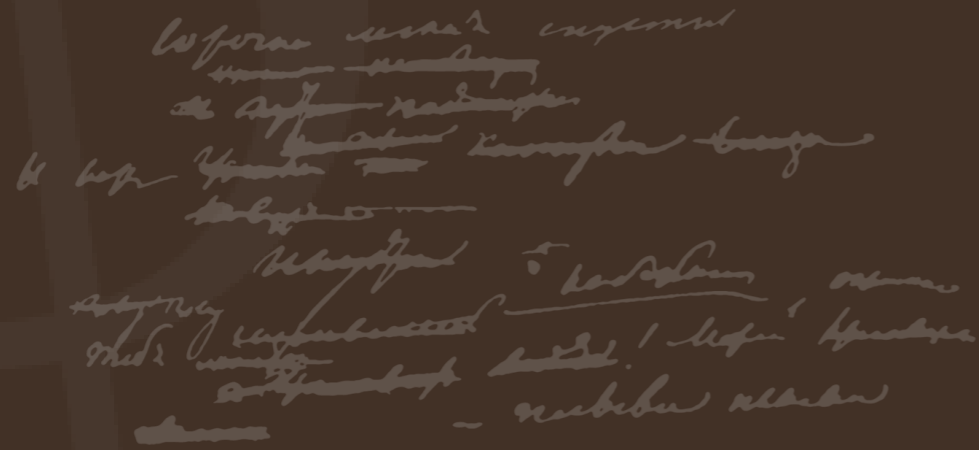
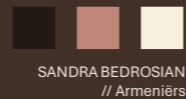

Komitas Vardapet

Duitsland

Frankrijk

Anatolië Armenië

Iedereen kent hem als Komitas Vardapet, maar zijn echte naam is Soghomon Gevorgi Soghomonian. Komitas is geboren in Kudina, een stad in West-Armenië op 26 september 1869 en gestorven in Parijs op 22 oktober 1935. Hij was een Armeense

**priester,
componist,
pianist,
dudukspeler,
zanger,
koordirigent,
volksliederen-
verzamelaar,
musicoloog
& dichter.**

Komitas wordt door de Armeniërs gezien als een van de belangrijkste musici uit de Armeense muziektraditie. Hij tekende niet alleen duizenden Armeense volksliederen op, maar ook Turkse en Koerdische liederen. Komitas wordt beschouwd als de grondlegger van de Armeense nationale muziekschool en wordt erkend als een van de pioniers van de etnomusicologie[1].

1869

Geboren in Kudina

Het leven van Komitas

De voorouders van Komitas kwamen oorspronkelijk uit het dorp Tsgghna in de provincie Goghtn van Nachitsjevan, maar verhuisden later naar West-Anatolië vanwege politieke en economische redenen. Vanwege beperkingen opgelegd door de Ottomaanse regering sprak zijn familie alleen Turks. In 1880, vier jaar nadat hij de basisschool in Kudina had afgerond, stuurde zijn vader hem naar Bursa om zijn opleiding voort te zetten. Vier maanden later werd Soghomon teruggestuurd naar Kudina. Zijn vader was door alcoholproblemen overleden. Zijn oom Harutyun adopteerde hem omdat zijn moeder kort na zijn geboorte was overleden.

In september 1881 werd de twaalfjarige Soghomon door de lokale Armeense bisschop naar Etchmiadzin gebracht. De bisschop was door het Catholicosaat van Etchmiadzin [2] gevraagd om een weesjongen met een mooie zangstem te vinden die ingeschreven kon worden aan het Gevorgian Seminarie, een universiteit voor de opleiding tot geestelijke. Al snel werd Komitas voorgesteld aan Catholicos Gevorg IV. Hoewel deze catholicos teleurgesteld was in het gebrekkige Armeens van Komitas, was hij zo onder de indruk van zijn zangtalent dat hij Komitas vaak vroeg om voor bezoekers te zingen. Het

Seminarie bood hem de nodige emotionele en intellectuele stabiliteit en daar ontwikkelde Komitas een passie voor muziek. Hij begon liedjes te schrijven die al gauw gezongen werden door Armeense dorpeelingen rond Etchmiadzin.

Na zijn wijding tot Vardapet (ongehuwde priester) in 1895 studeerde Komitas muziek aan de Frederick William University in Berlijn. Na zijn terugkeer in Etchmiadzin in 1899, wijdde Komitas zich aan het behoud en de documentatie van de Armeense muziektraditie. Hij gebruikte zijn westerse opleiding om Armeense volksmuziek te verzamelen en op te schrijven. Meer dan 3.000 stukken Armeense volksmuziek werden getranscribeerd. Hiervan ging helaas meer dan de helft verloren waardoor er nu slechts 1.200 stukken over zijn.

Als een van de meest invloedrijke Armeense componisten combineerde Komitas de traditionele Armeense melodieën met westerse harmonieën. Hij arrangeerde prachtige koorzangen en voerde deze uit met zijn koor, waaronder het Gusan-koor, dat bekend stond om zijn professionele musici en zijn bijdrage aan de promotie van de Armeense muziek. Zijn koorprestaties werden in heel Europa geprezen en droegen bij

aan een bredere erkenning van de Armeense muzikale traditie.

Helaas werd Komitas' leven overschaduwd door de tragische gebeurtenissen van de Armeense Genocide. Hij werd gearresteerd en gedeporteerd naar Centraal-Anatolië, waar hij vreselijke wreedheden getuigde en onderging. Deze traumatische ervaringen leidden tot post-traumatische stressstoornis (PTSS), die zijn gezondheid voor de rest van zijn leven aantastte.

Komitas bracht zijn laatste jaren door in eenzaamheid in Parijs in een psychiatrische kliniek. Tijdens de jaren in de kliniek heeft Komitas geen woord gesproken, omdat hij zo getraumatiseerd was door de wreedheden van de Armeense Genocide. In 1935 overleed hij in de kliniek.

Komitas wordt beschouwd als een martelaar van de Genocide en is afgebeeld als een van de belangrijkste symbolen van de Armeense Genocide in de kunst. Ondanks de tragische omstandigheden van zijn laatste jaren liet Komitas een blijvende erfenis achter als een van de grootste figuren in de Armeense muziekgeschiedenis. Zijn werk blijft tot op de dag van vandaag inspireren en zijn nalatenschap blijft voortleven in de harten van het Armeense volk en de wereldwijde muziekgemeenschap.

1876 Basisschool afgerond in Kudina

1880 Studie in Bursa
1881 Gevorgian Seminarie in Etchmiadzin

1895 Wijding tot Vardapet en studie muziek aan Frederick Willem University in Berlijn

1899 Terug naar Etchmiadzin

3000+ documentaties

1915 Arrestatie en deportatie naar Centraal-Anatolië

1919 Overgebracht naar psychiatrische kliniek in Parijs

1935

Overleden in Parijs

Komitas en ik

Als ik terugdenk aan mijn kindertijd, herinner ik mij de melodieën en de betoverende klanken van de liedjes van Komitas. Zijn muziek brengt de Armeense gemeenschap over de hele wereld samen en verbindt generaties en culturen. Zijn impact op de Armeense bevolking door zijn nummers zijn meer dan alleen liederen; ze zijn de stem van een volk dat door vele beproevingen is gegaan. In zijn muziek hoor ik de geschiedenis van het Armeense volk, van de vreugdevolle momenten tot tijden van tegenspoed.

Wat me het meest raakt, is dat Komitas niet alleen een muzikant was, maar ook een verzamelaar van veel culturele schatten. Zijn toewijding aan het documenteren van volksmuziek heeft ervoor gezorgd dat onze rijke tradities en verhalen bewaard zijn gebleven voor toekomstige generaties. Dit toont zijn diepe liefde voor zijn land en zijn vastberadenheid om het levend te houden.

Als ik zijn nummers luister, voel ik een diepe connectie met mijn roots en een gevoel van trots over mijn erfgoed. Het is verbazingwekkend hoe muziek de kracht heeft om dat te doen - om een gevoel van identiteit en verbondenheid te creëren, zelfs als ik duizenden kilometers verwijderd ben van het land waar Komitas werd geboren.

Terwijl ik luister naar de tijdloze melodieën van Komitas, besef ik dat zijn werk nog steeds voortleeft en generaties blijft inspireren. Voor mij is Komitas niet alleen een componist, maar een bron van inspiratie en een herinnering aan de onschatbare waarde van onze culturele achtergrond. Zijn muziek zal altijd een deel van mijn leven zijn en een constante herinnering aan waar ik vandaan kom.

[1] Ethnomusicologie is het bestuderen van muziek in culturele contexten, bijvoorbeeld het bestuderen van volksmuziek van de verschillende etnische groeperingen.

[2] Catholicosaat van Etchmiadzin (in het Armeens: Mayr Ator/ "Moeder Stoel"), is het hoogste bestuursorgaan binnen de Armeense Apostolische Kerk en is gevestigd rond het Etchmiadzin-kathedraal in Vagharshapat.

ԱՐՈՐՆ ՈՒ ՏԱՏՐԱԿԸ

Armeens (origineel)

Արորն ասաց տատրակ հավքուն.
«Ինչո՞ւ կույսս կուց-կուց արուն,
Երթա լցվի բարակ առուն»,
Տատրակն ասաց արոր հավքուն.
«Գընաց գարուն, եկավ աշուն,
Կրտրավ ջրիկ աղբյուրներուն,
Կրտրավ խոտիկ ծաղիկներուն,
Կրտրավ ձենիկ կարավներուն:
Էնքան պիտի լամ երերուն,
Արուն կաթե իմ աչքերուն,
Ես ի՞նչ անեմ իմ ձագերուն»:

Ասաց. «Դու մի լա էս աշուն,
Չէ՞, վաղ կուգա բարի գարուն,
Լույս կըբացվի վեր աշխարհուն,
Դուք կըբացվի խեղճիկներուն,
Ես քեզ կանեմ իմ թևքերուն,
Թըռնեմ բանձրիկ վեր սարերուն,
Բուն կըղնեմ մեջ քարերուն,
Տուն կը շինեմ մեջ գագերուն,
Երթիկ բանամ դեմ հով քամուն,
Թոնիր թաղեմ մեջ այրերուն,
Ծուխ կը հանեմ հետ ամպերուն,
Մեր ցավ կըտանք հարավ քամուն»:

Գընաց աշուն, եկավ գարուն,
Կաթեր ջրիկ աղբյուրներուն,
Կերթար լըցվեր բարակ առուն:
Աղբըրանցարուն մեջ քարերուն,
Դեղին սուսուն վեր սարերուն,
Փունջ մանուշակ մեջ ձորերուն,
Կանաչ-կարմիր, գույն-գույն ծաղկունք,
Դաշտերն ամեն էրունք թըռչունք,
Ձենիկ կուգա գառնիկ մաքուն,
Մեր սարելիք վեր երկընթուն:

Armeens (fonetisch)

Arorn asats tatrak havqun:
“Inchu kulas kuts-kuts arun,
Yerta ltsvi barak arrun?”,
Tatrakn asats aror havqun,
“Gnats garun, yekav ashun,
Ktrav jrik aghbyurnerun,
Ktrav xotik tsaghiknerun,
Ktrav dzenik kaqavnerun.
Enqan piti lam yererun,
Arun katè im achqerun,
Yes inch anem im dzagerun?”

Asats: “Du mi la es ashun,
Che vagh kuga bari garun?
Luys kbatsvi ver ashxarun,
Dur kbatsvi xextchiknerun,
Yes qez karnem im tevqerun,
Trnem bandzrik ver sarerun,
Bun kdnem mej qararun,
Tun kshinem mej gazerun,
Yertik banum dem hov qamun,
Tonir taghem mej ayrerun,
Tsux khanem het amperun,
Mer tsav ktanq harav qamun.”

Gnats ashun, yekav garun,
Kater jrik aghbyurnerun,
Kertar ltsver barak arrun,
Aghbrantcarun mej qararun,
Deghin susun ver sarerun,
Punj manushak mej dzorerun,
Kanach-karmir, guyn-guyn tsaghkunq
Dashtern amen erunq trchungq,
Dzenik kuga garnik maqun,
Mer apreliq ver yerknqum.

Nederlandse vertaling

De wulp vroeg eens aan de tortelduif:
“Waarom huil je zo veel bloed,
Zo veel dat het een rivier kan vullen?”
De tortelduif antwoordde de wulp:
“De lente is voorbij, de herfst is hier,
De waterbronnen zijn opgedroogd,
Het gras en de bloemen zijn verwelkt
Het gezang van de patrijzen is gestopt.
Door mijn onophoudelijke huilen,
Druppelt er nu bloed uit mijn ogen,
Wat moet ik met mijn jongelingen?”

De wulp zei: “huil maar niet deze herfst,
De genadige lente zal weer terugkeren.
Het licht zal weer op de wereld schijnen,
Voor de zwakkelingen zal weer een uitkomst zijn,
Ik zal je in mijn vleugels nemen,
En hoog boven de bergen vliegen,
Ik zal een nest tussen de rotsen maken,
En een thuis in de doornige struiken,
Ik zal een luikje openen voor een briesje,
Ik zal een tonir graven in de grotten,
En rook uitlaten naar de wolken,
Zodat de zuidenwind ons lijden meeneemt.”

De herfst ging voorbij en de lente kwam,
De waterbronnen vulden druppel voor
druppel de riviertjes weer vol.
Het water snelde tussen de rotsen door,
In de bergen bloeiden de gele lelies,
In de dalen groeiden bossen viooltjes,
Groene, rode, kleurrijke bloemen
De velden vulden zich met vogels
Het geluid van lammetjes was te horen,
Hoog in de hemel, daar waar ons thuis is.

▶ Beluister het
gedicht en hoor
Komitas zingen

Arom u tatrake | De wulp en de tortelduif
Komitas "Collectie van werken"
Jerevan, Haypethrat, 1969

Audio productie: opgenomen in Parijs 1914, de opname is bewaard in het Yerevan Museum of Literature and Art
Vertaling door: Ani Nazari

[yeraz]shtutyun

Wie kent de nummers van Ruben Matevosyan, Tata Simonyan en Andy niet? We kunnen ze allemaal meezingen en het is zelfs een beetje schandalig als je ze niet kent. Uiteraard weet iedereen dat Charles Aznavour Armeens was en dat Cher eigenlijk Cherilyn Sarkisian heet, maar hoe zit het met de minder bekende artiesten? Om (in de volksmond) onbekende Armeense artiesten in de schijnwerpers te zetten neem ik een diepe duik in hun bibliografie en discografie. Middels deze rubriek wil ik jullie introduceren aan artiesten die in mijn opinie net zo lovend zijn als de rest. Veel lees-, maar vooral, luisterplezier.

LARA NAZARI
// Rubriek: Muziek

REINCARNATION

Het verhaal van Reincarnation

Roland Gasparyan (Jerevan, 1986) oprichter en zanger van de band Reincarnation, studeerde in 2000 studeerde af aan de Universiteit van Jerevan en een jaar later stichtte hij de band Reincarnation op, die toen nog punkrock speelde. In de loop der jaren is de stijl van Reincarnation veranderd als gevolg van de veranderende levensstijl en experimentele gedachten van Gasparyan. Hij is de onvervangbare solist tussen de doorgaans veranderende bandleiden. De bandsamenstellingen veranderen regelmatig omdat hij graag werkt met verschillende muzikanten. Tegenwoordig bestaat de band zang, gitaar, bas, drums, keyboard, trompet, trombone en een saxofoon mede mogelijk gemaakt door Roland Gasparyan, Saro Khachatryan, Edgar Ghukasyan, Hayk Manykan, David Ogan, Harut Khachatryan, David Kirakosyan en Davit Nalchajyan. Ook de veranderende bandsamenstelling heeft invloed gehad op de stijl van hun muziek. Net zoals veel andere moderne

Armeense artiesten wierp Reincarnation hun blik terug naar de Armeense volksmuziek en Sayat Nova, om daaruit melodieën opnieuw te interpreteren en invloeden van reggae toe te voegen. Reincarnation was de eerste om reggae te gebruiken en tot op heden de enige van zijn soort. Hun muziek is ontzettend origineel door de onverwachte mix van stijlen. Reincarnation staat bekend om sterke en betekenisvolle lyrics, die meestal de schoonheid van Armenië beschrijven, evenals het leven, corruptie maar ook vrede. Reincarnation heeft deelgenomen aan tal van concerten en festivals, en ze hebben ook een Europese tour gehouden. Gasparyan heeft liefdadigheidswerk niet uit het oog verloren, zo heeft hij verschillende acties georganiseerd voor Armeense weeskinderen.

Analyse

Nu zullen veel lezers zich afvragen hoe het ooit mogelijk is om reggae

en Armeense volksmuziek te kunnen combineren. Dat zal ik hier met behulp van mijn eigen muzikale achtergrond uitleggen. Om vast te stellen hoe reggae technisch in elkaar steekt, moeten we de componenten van muziek opsplitsen in de vocale stijl, tempo, instrumenten, harmonie en ritme.

Reggae is een genre dat in de jaren zestig in Jamaica is ontstaan. Bob Marley zal bij iedereen zeker een belletje rinkelen. Ondanks dat reggae zo relaxed klinkt, is de kern ervan rebellie geweest. Het werd namelijk als middel ingezet tegen het gevecht voor gelijkheid en gerechtigheid voor de Jamaicanen. Reggae was voor Jamaicanen ook een manier om de wereld te vertellen over hun geschiedenis en cultuur. Reggaemuziek wordt sterk geassocieerd met de Rastafari's/Rasta's en hun visie op het leven maar bovendien ook de 'laid-back' houding die zij hebben. De stijl is uitgegroeid tot een cultureel monument.

Vocale stijl

Het Jamaicaanse accent is vanzelfsprekend prominent in reggaemuziek. De vocale stijl in reggae wordt ook wel 'singjay' genoemd, hierbij wordt zingen en proosten/vieren gecombineerd, waardoor een nummer een euforische lading krijgt. In de lyrics van reggaemuziek komen bepaalde thema's voor zoals de Jamaicaanse cultuur en geschiedenis, maar ook aan levenslessen en de Rastafari-gedachtegoed die op deze manier verspreid worden onder luisteraars. Wat mij ook opvalt is dat er gebruik wordt gemaakt van echoënde vocalen, de muzikale termen zijn 'reverb' of 'dub-delays'. Dit effect zorgt ervoor dat er een ruimtelijk en zweverig gevoel ontstaat.

Roland Gasparyan heeft een zware zangstem en een expressieve wijze van zingen. Dit in combinatie met de beladen teksten over zijn persoonlijke levenslessen en zijn gedachtegoed krijg je het gevoel dat je aan het luisteren bent naar een gedicht. Je hoort in zijn teksten dat hij zich goed kan vinden in het Rastafari-gedachtegoed. Hij legt in sommige nummers zelfs Armeense culturele taboes bloot en levert kritiek op bepaalde Armeense gewoontes, waar wij ons als Armeniërs in de diaspora misschien ook in kunnen herkennen. Het is confronterend, maar het opent vooral je ogen op positieve en hoopvolle wijze. Hij heeft in zijn nummers een duidelijke boodschap zitten. Wat hierbij zeker helpt is dat hij simpel Armeens gebruikt zonder moeilijke taal, waardoor zijn teksten ontzettend tastbaar worden. In het nummer Jamanak zijn de echoënde vocalen duidelijk te horen. Dit lied is toegewijd aan zijn zorgen over de moderne tijd en de definitie van liefde. Hij heeft hierbij het woord 'ser' (liefde) als herhalend gebruikt. Dit nummer onthult naar mijn gevoel hoe Gasparyan in het leven staat.

Tempo

Het tempo van reggae ligt onder die van een gebruikelijke commerciële pop-nummer. In muzikale termen is dit tussen de 60 en 90 BPM (beats per minute) waarbij het van popmuziek tussen de 100 en 130 BPM is! Dit tempo kan worden toegeschreven aan hoe reggae-teksten alleen zinvol zijn met langzame tempo's. Het tempo veroorzaakt ook het 'laid-back'-gevoel wat je krijgt van het luisteren naar reggae. Voor de maatsoort geldt 4/4.

Shat Lave is een mooi voorbeeld van een traag nummer. Hierbij merk je ook dat het tempo van groot belang is als het nummer een beladen tekst heeft. Reincarnation heeft ook een ontzettend leuke cover van Na Mi Naz Uni, origineel van Sayat Nova, waarin je hoort hoe zij ook niet bang zijn om het ritme op te krikken.

Instrumenten

Drums, bas, gitaar, keyboard en blaasinstrumenten vormen de basis van een typisch reggaenummer. Wat opvalt is dat reggae een zware bas heeft die je heel ongebruikelijk-vooraan in het muzikale landschap hoort.

Ook in de muziek van Reincarnation hoor je deze elementen duidelijk terugkomen. In Jan Rastaman hoor je aan het einde een komisch entree van een keyboard-solo met zware invloed van Armeense rabiz-muziek.

Harmonie

Een harmonie bestaat uit akkoorden, oftewel een aantal samenhangende noten die de sfeer en het gevoel van een nummer bepalen, zo heb je 'vrolijke' en 'droevige' akkoorden. Ook landen en streken hebben bepaalde harmonieën waar ze gebruik van maken. Denk bijvoorbeeld aan wat het verschil is in toonsoorten van Armeense en Arabische muziek. Zo heeft reggaemuziek ook een

bepaalde akkoordprogressie. Dit is een vrij eenvoudige samenstelling, die je erg snel herkent.

In hun eerste album, Jamaica Jan Fida, is de reggaeharmonie het meest aanwezig. Het nummer Hishoghutyun is hiervan een duidelijk voorbeeld. Toch blijf je in bepaalde kleine details Armeense ornamenten horen! Als we het nummer Yar Ari beluisteren, kunnen we hieruit een paar dingen halen. Dit nummer valt minder onder reggae zoals de rest van hun nummers, maar er is ook te horen hoe een Armeense harmonie wordt gecombineerd met een reggae-overgoten beat. In het refrein hoor je zelfs op de achtergrond een subtiel Armeens riedeltje op een blaasinstrument.

Ritme

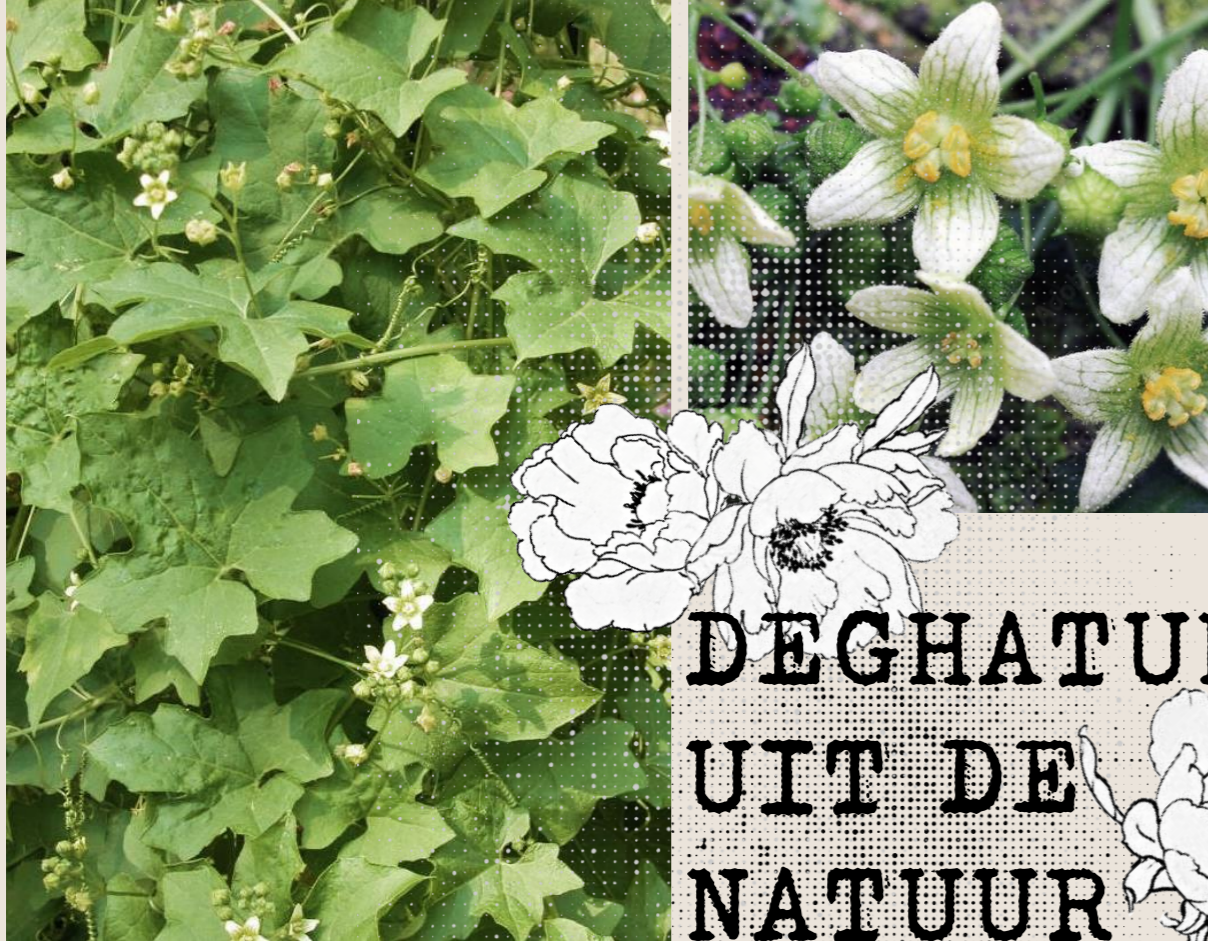
Het allerbelangrijkste aan reggae is het ritme. Je kunt een reggaenummer duidelijk onderscheiden van elk ander genre. De basgitaar speelt de belangrijkste rol bij het vasthouden van het ritme, waarbij slechts herhalende melodische patronen worden gespeeld terwijl de drums en gitaar dynamischer te werk gaan. De nadruk van de beat ligt meestal op de tweede tel.

In zo goed als elk nummer van Reincarnation is dit typerende reggaeritme te horen. Als oefening voor je gehoor kun je letten op hoe de nummers van Reincarnation in elkaar steken en hoe de basgitaar als een anker is voor de aanvullende instrumenten. Langzamerhand zul je merken hoe de ritmes in elkaar lopen, en waar kleine speelse sprongen en versieringen worden gemaakt die voor dynamiek zorgen.

Beluister mijn selectie van Reincarnation

DEGHATUN UIT DE NATUUR

Ben je wel eens naar de kerk in Geghard gegaan? Als je hien bent geweest, heb je vast wel gezien dat onder de kerk, in de grot, ledereen van de waterstromen wat water drinkt of het in flesjes vult en meeneemt. Er wordt namelijk geloofd dat dit heilige water ziektes kan genezen. Misschien heb je zelf ook wel van dit water gedronken en heb je toen gemerkt dat je hoofdpijn snel verdween of dat je spierpijn snel verdween als je het heilige water op je deed. Zo zijn er nog meer oude recepten vanuit geloof of vanuit de natuur binnen de eeuwenoude Armeense geneeskunde tegen allerlei kwaaltjes en ziekten. Natuurlijke medicijnen zoals planten, kruiden, dieren en mineralen worden al duizenden jaren gebruikt door Armeense dokters.

Bryonia Alba

Eeuwen geleden schreven (Bryonia alba) en zwarte bekende Griekse en komijn (Nigella sativa). Arabische schrijvers De heggenrank wordt als zoals Herodotus, Strabo, natuurlijk geneesmiddel Xenophanes en Al-Biruni gebruikt tegen hoofdpijn, al over Armeense spierpijn, griep, medicinale kruiden. Deze keelpijn en kruiden werden toen misselijkheid. In Armenië geëxporteerd naar landen worden nu nog 'Loshtak' in het oosten en ook naar tabletten verkocht die het westen. Koning Bryonia alba bevatten. Vagharshak (2e eeuw v.Chr.) en Artashes (1e eeuw v. Chr.) namen initiatief om de medicinale kruiden te laten groeien in speciale tuinen. Dit waren kruiden zoals de witte heggenrank

Nigella Sativa

Zwarte komijn, in het Armeens sonitch (սոնիչ), wordt gebruikt als kruid in Iraanse gerechten zoals bij brood, yoghurt, salades en sausjes, maar onderzoeken hebben aangetoond dat deze plant ook helpt tegen pijn en ontstekingen. Het wordt al eeuwenlang gebruikt tegen immuunziekten, zoals hoofdpijn, astma, bronchitis, reuma en eczeem.

Meer dan alleen planten

Naast planten en mineralen zijn er ook andere geneesmiddelen waar de meeste Armeniërs wel over hebben gehoord. Zo kent elke Parskahay eshi yugh, oftewel ezelsvet. Dit werd op wonden gesmeerd en dient als een barrière die de bacteriën buiten houdt. Daarbij zit er penicilline in ezelsvet dat werkt als antibioticum en bacteriën doodt.

Naast planten worden mineralen van oudsher gebruikt als medicijnen. Vooral klei dat aluminiumsilicaten en ijzeroxiden bevat, werd vaker gebruikt. Ibn Sina, een Arabische filosoof, schreef in een van zijn boeken over Armeens klei:

” Armeense of Ani-klei heeft een opmerkelijke invloed op wonden. Het helpt vooral tegen tuberculose en de pest. Veel mensen werden gered tijdens grote epidemieën, omdat ze de gewoonte hadden om met water aangelengde wijn te drinken.

Nigella Sativa

- Ibn Sina, 1954-1961

” Ik voel me Armeens

– ROSHAN

Roshan Jinodh, beter bekend als Seraiah, is een gepassioneerde artiest die opkomt voor de Armeniërs, een volk dat vaak over het hoofd wordt gezien in Europa. Ondanks zijn Indiase afkomst voelt hij een diepe band met Armenië en zet hij zich in voor hun rechtvaardigheid. Met zijn muziek en onderzoek naar de Armeense Genocide probeert hij de aandacht te vestigen op de geschiedenis en de huidige situatie van Armenië.

MONICA HOEKSTRA
// Interview

Hoe komt het dat Roshan zo'n intense verbondenheid heeft met Armeniërs? Het begon allemaal toen hij als tiener christen werd. Hij verdiepte zich in het christendom en ontdekte de rol van Armenië als het eerste land dat het christelijk geloof aannam. De rijke cultuur en geschiedenis van Armenië trokken zijn interesse. Bovendien hoorde hij van jongs af aan verhalen over mensen, met name Turken, die de Armeense Genocide ontkennen. Dit raakte hem diep en hij kon destijds geen sterke argumenten aandragen om deze ontkening te weerleggen. Hij begon zich daarom verder te verdiepen in het onderwerp, zodat hij bij elke

ontkenning een overtuigend tegenargument kon bieden. Tijdens zijn studie politicologie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam leerde hij meer Armeniërs kennen en ontwikkelde hij hechte vriendschappen. Hij werd warm ontvangen door zijn Armeense vriend en diens familie. Zijn vriend gaf hem zelfs de eer om op zijn trouwdag naast hem te lopen en weg te geven als een vaderfiguur. Zijn diepe band met Armenië wordt gevoed door zijn christelijke geloof, de boeiende cultuur van Armenië en vooral de warmte en acceptatie die hij van de Armeense mensen ontvangt.

Bekijk hier de
videoclip van
Roshan

Reis

In 2020 reisde Roshan voor het eerst naar Armenië om vakantie te vieren, maar daar werd hij onverwacht geconfronteerd met het uitbreken van de oorlog in Nagorno-Karabach. In de nabijheid zag hij mensen bidden voor de veiligheid van hun zonen en mannen en hij zag ook dat mensen hun zonen en mannen verloren. Dit aangrijpende moment liet een onuitwisbare indruk op hem achter en versterkte zijn pijn en verdriet over het gebrek aan internationale aandacht voor de gebeurtenissen in Armenië. Toen besloot hij een nummer te maken over de Armeense Genocide om de wereld te wijzen op deze tragedie.

De reacties op zijn inzet en muziek waren overweldigend positief. Mensen waren verbaasd dat een niet-Armeniër zoals hij zulke diepgaande teksten kon schrijven over de Armeense Genocide. Hij werd zelfs geïnterviewd door de Armeense media en kreeg de kans om zijn verhaal te delen op de Armeense nationale televisie. Het was een waardevolle ervaring voor Roshan om te zien dat zijn boodschap veel mensen bereikte en hoe zijn muziek een positieve impact had.

Videoclip

Om zijn boodschap nog krachtiger over te brengen, besloot Roshan een professionele videoclip te maken. Na uitgebreid onderzoek kwam hij uit bij Arthur Manukyan, een getalenteerde regisseur die bekendstaat om zijn werk aan videoclips van het Eurovisie Songfestival. Roshan financierde de productie van de videoclip volledig zelf, hoewel het hem duizenden euro's kostte. Hij koos er bewust voor om onafhankelijk te blijven en eventuele speculaties over externe financiering te vermijden. Het succes van de videoclip en de positieve reacties bevestigden zijn keuze en motiveerden hem om door te gaan met zijn inzet voor Armenië.

Geloof

Roshan groeide op met het hindoeïsme, maar op een gegeven moment kreeg hij meer interesse in het christelijk geloof. Een klasgenoot confronteerde hem met de gedachte dat hij met zijn geloof naar de hel zou gaan, wat hem aan het denken zette. Na een grondige verdieping in het christendom raakte hij onder de indruk van het verhaal van Jezus en de eenheid van één god. Hij vond dit logischer en geloofwaardiger dan het concept van meerdere goden in het hindoeïsme. Zo vond hij zijn weg naar het christelijk geloof.

Met zijn inzet, muziek en onderzoek hoopt Roshan Jinodh, oftewel Seraiah, de wereld bewust te maken van de geschiedenis en de uitdagingen waar Armeniërs mee te maken hebben. Hij wil rechtvaardigheid en erkenning voor het Armeense volk bevorderen en blijft vastberaden om zijn bijdrage te leveren aan deze zaak die hem zo nauw aan het hart ligt.

Toekomst

Voor de toekomst heeft Roshan ambitieuze plannen. Hij wil lezingen en debatten organiseren waarin hij zijn onderzoek deelt en de feitelijke informatie gebruikt om de argumenten van degenen die de Armeense Genocide ontkennen te weerleggen. Hij wil blijven demonstreren en nieuwe nummers uitbrengen die de aandacht vestigen op Armenië. Zijn betrokkenheid en passie blijven onverminderd, en hij blijft vastbesloten om zich in te zetten voor het Armeense volk.

Hoewel het misschien vreemd klinkt, voelt Roshan zich in zekere zin Armeens. Hij heeft zelfs de taal geleerd en is ook van plan om Armeens te leren lezen. Roshan's familie moest even wennen aan zijn inzet voor Armenië, maar na uitleg begrijpen ze nu waarom hij zo gepassioneerd is. Zijn moeder was in het begin bezorgd dat hij het hindoeïsme zou verwaarlozen, maar nu accepteert ze zijn keuzes.

De wereld van de Armeense cinema is rijk aan interessante, mooie, grappige, ontroerende en kunstzinnige films. Het is erg belangrijk om deze films te koesteren en niet te vergeten. In deze rubriek worden dan ook films uit de Armeense cinema aan het licht gebracht, besproken, geprezen en bekritiseerd. Zolang ze maar niet vergeten worden.

Calendar wordt beschouwd als een klassieker binnen de Armeense, maar ook de wereldlijke cinema. Met de genie Atom Egoyan als schrijver en regisseur, kan Calendar ook niets anders zijn dan een meesterwerk. Het wordt dus hoog tijd dat we deze bijzondere film eens onder de loep nemen.

Regisseur: Atom Egoyan
Cast: Arsinée Khanjian, Ashot Adamyan, Atom Egoyan
Scenario: Atom Egoyan

We volgen een Armeense fotograaf uit de diaspora die met zijn vrouw naar Armenië is gereisd om foto's te maken van de kerken. Met deze foto's gaat hij een kalender maken. De fotograaf wordt gespeeld door Atom Egoyan, die de film tevens heeft geregisseerd en geschreven. Egoyan is een Armeniër uit de diaspora die is geboren in Egypte en als kind verhuisd is naar Canada. De vrouw van de fotograaf wordt gespeeld door Arsinée Khanjian, die ook in werkelijkheid getrouwd is met Atom Egoyan. De vrouw van de fotograaf gaat naast de gezelligheid ook mee als tolk omdat de fotograaf, ondanks dat hij zelf Armeens is, geen Armeens spreekt. Om hen te vervoeren en een beetje rond te leiden komt een taxichauffeur mee die vertelt over de kerken die te zien zijn. Deze taxichauffeur (of beter: gids) wordt ontzettend goed gespeeld door Ashot Adamyan, die tevens de hoofdrol speelde in Ktor Me Yerking (zie de Arax editie van november 2021). De personages hebben geen namen in de film.

ANI NAZARI
// Rubriek: Cinema

calendar

ՕՐԱՅՈՒՅՑ (1997)

Opbouw en verlies

Calendar is opgebouwd uit flashbacks waarin we zien dat de kerken gefotografeerd worden en fragmenten uit het heden waaruit blijkt wat die reis naar Armenië voor de fotograaf heeft betekend. We zien in de flashbacks welke kerken er worden gefotografeerd en van de gids horen we informatie over de plek, mythes, sterke verhalen of de geschiedenis. De shots zijn zo opgesteld dat het lijkt alsof we zelf in de kalenderfoto aan het kijken zijn met de gids en de tolk die nauwkeurig in het beeld geplaatst conversaties hebben met elkaar en de fotograaf die van achter de camera prominent aanwezig is in de scènes.

Pas in de fragmenten over het heden zien we de fotograaf op beeld. Hij heeft ergens moeite mee, we weten nog niet wat. Telkens zien we hem met een andere vrouw, van elke keer een andere

afkomst. Hoe aantrekkelijk die

vrouwen ook zijn, de fotograaf is in gedachten nog volledig bij zijn Armeense vrouw.

Fotograaf

Je zou kunnen zeggen dat de hoofdpersoon van Calendar toch echt de fotograaf is. We volgen namelijk zijn worsteling met zijn Armeense identiteit en daarmee ook zijn relatie tot de andere twee personages. Als hij in Armenië is, voelt hij zich als een buitenstaander omdat hij geen Armeens kan en dus niet direct met de gids of de andere mensen kan communiceren. Hij wantrouwt de gids maar lijkt verder ook geen interesse te tonen in wat de gids te zeggen heeft, waardoor de afstand tussen de twee nog groter lijkt.

Taxichauffeur/gids

De gids vertelt dus over de kerken die gefotografeerd worden. Dit doet hij in het Armeens, omdat dit uiteraard zijn taal is. Je merkt aan alles dat hij niet alleen veel weet, maar ook echt onderdeel is van het landschap: dat hij daar is opgegroeid en dat hij de mensen als geen ander kent. Hij ergert zich aan de fotograaf, omdat de

fotograaf volgens hem geen moeite doet om zijn land te leren kennen.

Vrouw/tolk

Ondanks dat de tolk niet de hoofdpersoon van de film is, is zij wel zeker het onderwerp van het verhaal. Als de gids en de taxichauffeur met elkaar willen communiceren, zijn ze genooddaakt om dat via de tolk te doen, wat haar in een bijzondere positie brengt. Ze kan namelijk ten alle tijden kiezen om iets niet te vertalen waardoor een van drie buiten wordt gesloten. Langzamerhand zien we hoe de tolk steeds minder naar het Engels vertaalt, waardoor de fotograaf wordt buitengesloten en haar band met de gids steeds sterker lijkt te worden.

Een genie in verlangen

Na deze film heb ik een grotere waardering gekregen voor de Armeense filmwereld. Atom Egoyan bewijst hiermee wat voor een film genie hij is en Khanjian en Adamyan laten zien hoe verfijnd de kunst van het acteren kan zijn. Calendar is tijdloos in hoe het het gevoel van het diaspora-zijn weergeeft. Het schetst een onontkoombaar gevoel van verlangen voor het thuisland (Armenië). In Calendar wordt namelijk het gevoel van verlangen voor je thuisland en het gevoel van verlangen voor een geliefde door elkaar geweven

” Langzamerhand zien we hoe de tolk steeds minder naar het Engels vertaalt, waardoor de fotograaf wordt buitengesloten en haar band met de gids steeds sterker lijkt te worden.

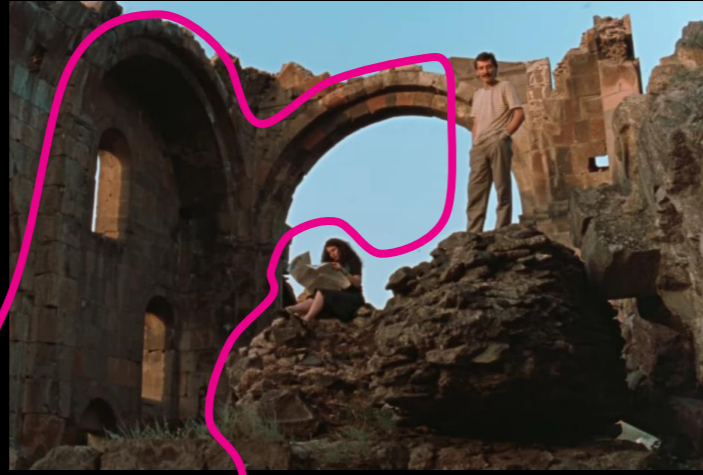
als een gevoel dat in zijn basis hetzelfde is: het bevat heel veel (onuitgesproken) liefde, maar ook een enorm gemis en zelfs rouw. In de Armeense poëzie zien we wel vaker dat deze twee soorten gevoelens van verlangen worden samengebracht. Soms is het zo sterk dat je niet weet of een gedicht naar een vrouw of naar Armenië is gericht. Ook met Calendar wordt die twijfel sterk aangewakkerd: verlangt de fotograaf nu terug naar Armenië of zijn vrouw?

Voor ons als diaspora is Calendar dus erg herkenbaar, omdat het een verhaal vertelt dat niet veel mensen op de wereld beleven. Wat een kracht, wat een realistische kijk. Gaat dat zien.

Hoe ik *Calendar* heb bekeken en daarmee per ongeluk op het belangrijkste red carpet event van Armenië terecht ben gekomen

Calendar heb ik tijdens het *Golden Apricot Film Festival* (GAIFF) in Jerevan bekeken op een wel heel bijzondere manier. Ik had in de wandelgangen van het filmfestival gehoord dat *Calendar* zou draaien, maar dat dit evenement alleen voor genodigden was. Klein probleem: ik was niet genodigd. Mijn zusje en ik besloten om het toch te proberen. De eerste stap was om een badge te halen. Na veel smoesjes was het ons gelukt om er een te krijgen. Eenmaal op locatie, zagen we dat de pers zich al verzamelde en dat de rode loper was uitgerold. Na een uur wachten sneakten we met een grote groep mensen naar binnen en met succes. Het was ons gewoon gelukt! Binnen was het een verzameling aan mensen die ook maar iets voorstellen in de filmwereld (zeker ook een paar mensen die in deze rubriek voorbij zijn gekomen. Mag jij raden wie...) of die helemaal niets voorstelden en toevallig een badge hadden. We waren per ongeluk op een red carpet event beland, terwijl we eigenlijk alleen *Calendar* wilden zien. Na een uitgelopen start begon een ellenlange prijsuitreiking. Voordat de film begon liep eerst driekwart van de zaal weg omdat het inmiddels ook etenstijd was. Wij bleven als doorgewinterde strijders zitten, we waren te dichtbij. Eerst werd een korte videoboodschap van de enige echte Atom Egoyan afgespeeld. Speciaal voor ons, voor diegene die helemaal de moeite had genomen om zich in een besloten evenement naar binnen te wurmen en een eindeloze prijsuitreiking uit te moeten zitten had Egoyan een videoboodschap gemaakt. Voor die kwart van de zaal die niet was weggelopen omwille etenstijd en dat zijn er in de wereld niet veel van, was deze boodschap. Ik voelde me vereerd. Overigens weet ik niet meer wat Egoyan te zeggen had. Waarschijnlijk gewoon: geniet ervan!

Bekijk hier
Calendar

Het nieuwe Arax logo

Het is jullie waarschijnlijk opgevallen dat de Arax al voor de derde keer uitkomt met een nieuw look. Er is een nieuwe huisstijl, die ontwikkeld is door ons al creatieve Lara Nazari, maar ook een nieuw logo dat ik heb mogen ontwerpen als een goede match bij de huisstijl. Nu weet niet iedereen wat het idee is achter het logo, dus wil ik jullie om deze reden de identiteit van het nieuwe logo van het Arax Magazine presenteren.

AREN NAGULYAN
// Over Arax

Paganini Bold

Aa	Bb	Cc	Dd	Ee
	Ff	Gg	Hh	Ii
Jj	Kk	Ll	Mm	Nn
Oo	Pp	Qq	Rr	Ss
Vv	Ww	Uu		Tt
Xx	Yy	Zz		

Arial Regular

Aa	Bb	Cc	Dd	Ee
Ff	Gg	Hh	Ii	Jj
	Kk	Ll	Mm	
Nn	Oo	Pp	Qq	Rr
	Ss			
Tt	Uu	Vv	Ww	
	Xx	Yy	Zz	

Vorm

De naam Arax doet meteen denken aan de rivier Arax. Tijdens het schetsen bekeek ik de kaart van Armenië ter inspiratie en observeerde de rivier Arax. Als we kijken naar het noorden van Iran zien we dat de Arax met de grens mee stroomt. De schuine lijn synchroniseert mooi met de neerhaal van de letter 'A', wat een mooie compositie vormt in het logo.

Lettertype

Voor het logo heb ik het lettertype Paganini Bold gekozen, omdat deze letters klassiek zijn. Voor het stukje tekst 'Het magazine van ASV Gladzor' dat onder het logo staat, is in het lettertype Arial Regular, wat het moderne aspect van het logo naar voren brengt.

Aangezien de huisstijl van de Arax in retro stijl vormgegeven is, passen deze twee lettertypes mooi samen.

Kleur

De kleur van het logo is zwart. Het zwart past mooi bij het beige en straalt iets klassieks uit. Bovendien zijn zwarte logo's flexibel als het gaat om kleurverandering. Zwarte logo's kunnen namelijk makkelijker van kleur veranderen als dat nodig is bij een ontwerp.

De Armeense versie

Naast het gewone logo is er recentelijk ook een Arax-logo gemaakt met Armeense lettertypes. Het Armeense logo is opgebouwd uit dezelfde elementen als het Nederlandse logo. Lettertypes: GHEA Mariam Bold, Arial AMU Regular

De officiële presentatie van het logo kun je zien op mijn Instagram- en Facebookpagina @ Aren Nagulyan – Design.

Al jaren brengt ASV Gladzor het Arax Magazine uit! Op onze website kun je de vorige edities teruglezen.

Sinds deze editie werken wij met een hernieuwde commissie met enthousiaste leden. Wil je ook onze commissie ondersteunen? Of eenmalig een artikel indienen? Neem dan vooral contact op met ons!

gladzor.nl

info@gladzor.nl

 @asvgladzor

 ASV Gladzor

ԱՐԱԲՍ

ԳԼԱԶՈՐ ԻՆՏԵՆՍԻՎ ՆԻՍԱՆՈՂԱԿԱՆ
ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՄՍԱԳԻՐԸ

gladzor.nl
info@gladzor.nl

